

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Dsic. LIV. Mutinen. seù, &c. testamenti. De eadem materia invaliditatis testamenti ordinati favore illegitimorum, Et quando istis legitimatio obtenta à Principe laico prosit, si testator sit ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

disc. 148. cujus contrarium firmat Bal. in l. eam, quam num. 48. C. de fideicommissis. Ideoque advertebam, ut etiam advertit Rota decis. 438. num. 12. par. 9. rec. quod potius credendum esset Baldolegenti, quam eidem consulenti, cum in lecturis habeatur sola veritas præ oculis; Consulenti autem doctrinæ utpotè conductivæ ad pecuniam, vel ad affectionem semper suspecta sunt, ut advertunt Rota ubi supra, & Franch. decis. 260. num. 5. & 6. & alii communiter.

Eademque responsione, de plano tolli dicebam adminiculum deductum ab affectione, quoniam cum sine ista, non detur dispositio, hinc proinde esset eludere, atque prorsus fatuam reddere dictam regulam prohibitivam; Ista etenim circumstantia, apta quidem est inducere unum ex adminiculis, cum aliis conjungendum, seu verius, robor, ac efficaciam tribuere aliis præsumptionibus, & adminiculis proximis, quæ dictum finem, seu effectum percutiant, non autem, ut de per se operativa sit.

Quo verò ad clausulam, *omni modo meliori*; Advertebam, illam forè considerabilem, ac operativam esse, ubi particulariter, ac directè, & immediate adjecta esset ipsi dispositioni; Secus autem, ubi ea sit generalis pro universo testamento, ut in specie advertit Soccin. jun. conf. 91. n. 26. & sequen. qui reprobat Galiaul. loco citato; Atque occasione aliarum clausularum, vel juramenti, seu attestationis pro exoneratione conscientie, advertitur pluries in aliis *hoc eodem tit.* distinguendo inter clausulam generalem, & specialem.

Non solum autem, in hac facti specie non aderant adminicula proxima, & univoca hujusmodi voluntatem redolentia, sed potius observabam, quod ex dicta dubitativa codicillari dispositione, diversa voluntas resultaret, quoniam si id in animo habuisset, cocepisset substitutionem sub conditione legitimationis, ac si, & postquam illa sequuta esset, ipseque illegitimus, effectus esset capax, quod receptum est rectè fieri posse, ex dicta ratione voluntatis, quæ ita resultare dicitur, ut punctualiter advertit *Ruin. d. conf. 109. num. 25. lib. 3.* quem refert, & sequitur *Peregrin. d. conf. 68. num. 2. lib. 2.* Ideoque advertebã intrare clarum dilemma inevitabile, quod, Aut testator cogitavit ad remedium legitimationis, Aut non; Si cogitavit, ita potius intrabat argumentum contrariæ voluntatis, dum tale remedium adhibere noluisset, juxta ponderationem *Ruin. loco citato*; Et si non cogitavit, ergò intrare non potest præsumpta voluntas, quæ nunquam trahitur ad incogitata.

Alterum contrarium adminiculum, resultabat ex omisso titulo honorabili institutionis, quem aliàs testator adhibuisset, si talem filium, tanquam legitimum tractare voluisset; Ac etiam ex modo educationis demandatæ penes ipsammet matrem inhonestam, cum aliqua modica menstrua assignatione pro sustentatione, quod est verisimile, si testator eum natalibus restituere voluisset, atque eum tanquam legitimum tractaret; Idèdque non eo, quod testator aliquam affectionem erga puerum ostenderet, illum commendando matri hæredi institutæ, exiadè ad talem voluntatem inferri poterat, quoniam stant simul, ut hujusmodi filii diligantur, & tamen absit voluntas eos declarandi legitimos, eosque cooptandi in familiam, ob malam qualitatem matrum, ac infimas, indignasque parentelas, quas istarum ratione contrahunt; Et ex his Judex pronunciavit pro immisione Ecclesiæ, quam solum obligavit ad congruam menstruam præstationem, seu aliquam quotam pro alimentis, super quibus, eorumque majori, vel minori taxatione, fuit coram judice appella-

tionis major controversia, quæ deindè per concordiam finem habuit.

Ista verò occasione, disputatum fuit, an dispositio facta ad favorem spurii, sublineretur ex capite alimentorum, quibus dispositio proportionata præsumeretur, adèd ut hæres illam impugnare volens, ex capite excessus, teneretur illum probare, vel potius e conversò, esset onus ipsius spurii sublinere volentis dispositionem, aliàs invalidam probandi congruitatem.

Istam verò quæstionem, singulariter, & ex professo expendit *Surd. conf. 248.* ubi sublinet, onus esse spurii probare congruitatem; Verùm decisio (ut tunc ista occasione ponderabam), pro meo judicio ea congruentior esse videtur, ut id repositum sit in arbitrio Judicis, ex facti circumstantiis regulando, inspecta scilicet, bonorum quota, vel quantitate, juncta cum qualitate personarum, ac more regionis, & similibus.

Concordiæ autè, de facili consilium præbui, quoniam licet de stricto jure, præmissa probabilitatem habere viderentur, quodque efficax esset dictum argumentum ponderatum *per Ruin. alleg. conf. 109.* quod scilicet, ex substitutione facta de alio, neglecto remedio legitimationis, resultaret potius conjectura exclusiva voluntatis legitimationi; Attamen, inspecta qualitate personarum, & loci, reverà, atque attendenta rei substantia, potius id provenerat ex ignorantia testatoris, ejusque consiliiarii, dictaque cautela, adjecta potius fuit, ob timorem fisci, nè aliàs ille manus in hæreditate apponeret; Reverà tamen voluntas testatoris videbatur esse, ut fieret totum id, quod pro sublinenda dispositione fieri posset, ac deberet; Ideoque attendenta regula, quæ in quibuscumque humanis actibus, præsertim verò in istis per ultimam voluntatem, perpetuò attendenda est, ut non cortex, & figura verborum, sed substantia verisimilis voluntatis, spectari debeat, nimium de præmissis dubitari poterat; Et de qua regula pluries *hoc eodem tit.* frequentius autem *sub tit. de fideicommissis*, ac etiam in omni alia ferè materia; Ea etenim hujusmodi quæstionum voluntatis, major, ac primaria regulatrix esse debet.

MVTINEN.

ISEU &c.

TESTAMENTI

AD PETITIONEM

ALPHONSI.

Responsum pro veritate.

De eadem materia invaliditatis testamenti ordinati favore illegitimatorum, Et quando istis legitimitatio obtena à Principe laico pro sit, si testator sit clericus, vel in bonis extrà territorium; Et de Constitutione Pii V. contrà illegitimos.

SUMMARIUM.

- 1 Acti series.
- 2 De punctis, seu quæstis.
- 3 Pater tenetur de jure canonico ad alimenta filio naturali, etiam si sit clericus.
- 4 Non obstante Bulla Pii V. qua non substatuisset competentia de jure communi.

5 An

- 5 An dispositio in dubio presumatur adaequata alimentis, vel excessiva.
 6 Potest disponi cum uxore, & filiis filii illegitimi, si non constet de frando.
 7 Secus autem ubi obstat Constitutio Pii V.
 8 Legitimitas concessa per Principem non laicum suffragatur etiam in bonis temporalibus patris clerici, si ipse legitimatus est laicus.
 9 Quid in bonis ecclesiasticis, vel ubi legitimatus est clericus.
 10 Legitimitas extra territorium legitimantis non prodest, si est sine consensu patris.
 11 Secus autem dicto consensu accedente.
 12 De differentia inter legitimatorem, & dispensationem.
 13 Conclusio, de qua num. 10. procedit dissentiente alio Principe, in cuius territorio sunt bona.
 14 An & quando illegitimus dicatur turpis persona respectu fratris.
 15 Filius procreatus ex muliere uxore, quando presumatur filius viri.
 16 Quod in hoc attendatur an pater falsa opinione sit acceptus.
 17 De indirecta dispositione facta ad favorem fiduciarii.
 18 De declarationibus Bullae Pii etiam super patrimonialibus.
 19 Leges Papales obligant absque requisitis usus, & acceptationis populorum.
 20 Quod attendendum sit, an Bulla Pia sit in usu.

DISC. LIV.

Alphonsi naturali Principe supremo, omnia jura Imperii, ac plenarie legitimandi potestatem habente, obtinuit Alphonsus, ex Stephano sacerdote, & muliere conjugata procreatus, ad patris etiam supplicationem, in ampla forma legitimari, atque natalibus restitui, perinde ac si de legitimo matrimonio procreatus esset, exceptis bonis feudalibus, & fidei commissariis, in praedictum vocatorum; Ad decennium verò, & ultra, post dictam legitimatorem, pater in testamento, quaedam bona legavit praefati Alphonsi uxori, cui filios, ex isto viro susceptos, ac suscipiendos, substituit, eidemque Alphonsi aliquid fecit legatum; In universa verò hereditate complectente bona existentia, nendum in Principatu, & ditione legitimantis, qui erat Princeps naturalis, sed etiam in ditione, & dominio alterius Principis adjacentis, instituit Franciscum, & Joannem Andream, æquis portionibus, ita tamen, ut ad hunc secundum, spectarent bona in dicto alio Principatu existentia, mandando dictis hereditibus, ut universam hereditatem restituerent dicto Alphonsi, quando omnia impedimenta, quæ obstatere possent, sublata essent.

Sequitur morte testatoris, illinc ad triennium, Joannes Andreas, unus ex dictis institutis, per contractum donationis irrevocabilis inter vivos, omnia bona ad ejus hereditariam portionem spectantia, praefertim verò existentia in dicto alio Principatu donavit praefato Alphonsi, qui à dicto alio Principe, habilitationem quoque obtinuit ad ea possidenda, cum eisdem prerogativis, & exemptionibus, cum quibus, ejus majores possederunt.

His ita se habentibus, alter Alphonsus senior, praefati testatoris germanus frater religiosus professus in Religione capaci in communi, consilium pro veritate petiit, an & quale jus sibi tanquam fratri competere in dictis bonis, in uno, vel altero

Principatu existentibus, distinguendo quaesitum in quinque partes; Primò scilicet, an dicta legitimatio concessa per Principem laicum operativa esset in bonis patris, qui erat clericus; Secundò, quid respectu bonorum existentium extra ditionem legitimantis; Tertio, an saltem ob institutionem turpis personæ, dicto fratri debitum esset triens; Quarto, an constaret de filiatione, dum mulier habebat virum; Et quinto posito, quod directè ad favorem dicti Alphonsi disponi non potuisset, an corrueret etiam dicta dispositio ad favorem extranei, postea disponentis ad favorem dicti Alphonsi.

Respondi, quod omnia quaesita percutere videbantur reliquam hereditatem, non autem legatum directè eidem Alphonsi relictum, quoniam illud stante qualitate patris, tam circa natalia, quam circa fortunæ bona, videbatur adaequatum alimentis, ad quæ (seclusa etiam legitimatione) pater tenebatur erga filios naturales, quantumvis spurios, ac adulteros, vel incestuosos, seu aliàs an damnato coitu natos, quoniam ista distinctiones, à jure civili inductæ, non attenduntur per jus canonicum, ex cuius dispositione, vel æquitate, emanat hæc obligatio indefinitè, etiam adversus patres infacris, seu in alia majori dignitate constitutos, ac etiam de bonis ecclesiasticis, seu Ecclesie intuitu quaesitis, ut plenè colligit Lucidor. in tract. de illegitim. cleric. cap. 29. num. 20. & seqq. & frequenter, & est principium absolutum, de quo etiam Rot. decis. 8. par. 10. recen. & sapius.

Neque hujus dispositionis respectu, refragari dicebam Constitutionem 117. Pii V. contra illegitimos, quoniam, cum hæc alimenta filio naturali debeantur de jure communi, non autem speciali; Recepta, hodiè que certa conclusio est, ut per dictam Bullam Pianam, alterata non sit juris communis dispositio, neque ablata sint ea, quorum filii illegitimi de jure communi sunt capaces, quoniam Bulla substituit solum capacitatem in eis resultantem de jure speciali, non autem de jure communi Lucidor. loco supra citat. & alibi pluries, apud eum, Rota decis. 287. & 305. par. 1. divers. dec. 100. num. 4. par. 5. recen. decis. 114. numer. 13. par. 7. & frequenter.

Solumque intrare posse observabam, quaestionem singulariter disputatam per Sav. cons. 248. (ubi dicit eam à nemine reperisse tractatam), an scilicet dispositio facta ad favorem illegitimi, sustinenda ex causa alimentorum, presumatur congrua, vel excessiva, & cuius incumbat onus probandi congruitatem, vel respectivè excessum, ex ibi deductis, & supra disc. proceden. quod disputare non oportebat, dum legatum erat tale, quod ex facto cessabat omnis ansa dubitandi.

Quatenus igitur pertinet ad reliquam hereditatem, sub qua comprehensum quoque censendum videbatur dictum legatum ad favorem Virginie uxoris filii illegitimi; Dixi quod licet de jure communi, verius sit, ut cessante collusionem, ac fraude (in dubio non presumenda), ad favorem uxoris, vel filiorum illegitimorum disponi possit, ex plenè collectis per Lucidor. d. tract. de illegitim. cleric. cap. 10. 11. & 12. atque firmavit Rota in Romana successione 20. Februarii 1668. coram Cerro, de qua supra disc. 52. Attamen observabam, quod obstaret dicta Constitutio 117. Pii V. contra illegitimos, dum per eam in §. 4. expressè disponitur etiam de conjugibus, vel filiis, ideoque in hac parte, periculosa videbatur opinio ejusdem Lucidor. cap. 30. numer. 19. & sequen.

Ad

De LUCA
 de
 instrumentis
 et cat.
 671
 3

Ad primum igitur quæsitum, an legitimatio concessa per Principem laicum operativa sit in bonis temporalibus patris clerici, quoties ipse legitimatus est laicus, Dixi quod quamvis Aliqui teneant negativam, ex deductis per *Carol. de Grass. effect. cleric. effect. 35. numer. 1. & seqq. & Bellon. jun. de jure accrescend. cap. 10. quest. 4. num. 152. & seqq.* Nihilominus contraria opinio videtur magis communis, & recepta, quam antiquioribus relatis plenè firmant *Surd. cons. 303. num. 32. Cyriac. contr. 436. num. 8. & seqq. Giovagnon. cons. 16. lib. 2. per tot. & ceteri collecti per Lucidor. in d. tract. de illegit. cleric. cap. 24. num. 2. latè Bellon. jun. dicta quest. 4. num. 157. cum seqq.* Atque hanc sequuta est quoque *Rota apud Caputaquen. decis. 146. par. 1. & apud Comitulum decis. 37. num. 6. confirmata dec. 74. quæ sunt etiam impressæ apud Giovagnon. d. cons. 16. lib. 2. atque videtur conclusio hodiè in praxi recepta.*

Solumque difficultas intrare videtur quoad bona ecclesiastica, seu aliàs ex bonis ecclesiasticis quæ sita, vel ubi ipse legitimatus esset clericus secularis, vel regularis; Cumque in his terminis non versaremur, hinc proinde supervacaneum esse dixi, istas à casu extraneas quæstiones assumere; Potissimè quia dicta quæstio disputationem admittere posset, ubi de illa agendum esset in Curia Romana, aliisque Curis ecclesiasticis; In Curis autem, ac Tribunalibus ipsorum Principum secularium legitimantium, prorsus vanum esset hoc opus assumere, cum hodiè, Jurista tenere, ac sequi videantur illas opiniones, per quas proprio Principi adulando, honores, ac præmià à capere student, ideoque sibi ipsis potius, quam veritati scribant.

Quoad secundum quæsitum, an scilicet dicta legitimatio suffragetur quoad bona existentia extra territorium legitimantis; Quoties agatur de legitimatione facta sine consensu patris, magis communem, ac receptam dixi videri opinionem negativam, ut patet ex plenè collectis per *Fusar. de substitut. quest. 408. num. 125.* atque hanc tenuit etiam tanquam veriore *Rota apud Comitulum. decis. 56. num. 5.* ubi de legitimatione concessa per *M. Ducem Hetruriae non suffragante* quoad quardam bona existentia in Urbe, ac etiam dixit *Rota apud Roias decis. 317. num. 18.* atque hanc absque dubio veriorē esse pro certo supponit *Bellon. jun. d. quest. 4. ad plures annos post hoc responsum datum, in hac parte posthuma luci edita.*

Ubi verò sit de consensu patris, atque ad ejus supplicationem, tunc magna est quæstio, ut patet ex collectis hinc inde per *Fusar. d. quest. 408. num. 128. & 129. & Bellon. jun. ubi supra;* Mæx autem occupationes tunc non concedebant inspicere, quænam dictarum opinionum esset verior, ac tenenda; Potissimè quia videbatur etiam labor superfluous; Tum quia difficultas cadere videbatur in illis bonis, de quibus pater, liberam non habet dispositionem, ut sunt fideicommissaria, & similia; Secus autem ubi agatur de ejus liberis, ut est sensus *Rote apud Roias d. dec. 316. n. 19.* atque distinguunt plures collecti per *Fusar. & Comitulum. ubi supra;* Idèdque malè *Fusar. num. 131.* dicit declarationem non bene se habere ad potestatem, dum ipsemet dicit ut omnes allegati pro prima opinione *num. 128.* percutiant casum, in quo agatur de bonis propriis, sed punctus est in tenentibus contrarium, de quibus *num. 129.* quorum plerique istam opinionem tenent extratione differentie ponderata *apud Roias;* Quamvis enim *apud Comitulum d. decis. 56.* ageretur de bonis ejus, qui dispensationem obtinuerat; At-

tamen ut patet, ibi agebatur de simplici dispensatione ad certum effectum, certaque bona; Secus autem, ubi agatur de vera, & plenaria legitimatione, ut de differentia inter legitimationem, & dispensationem latè, ac magistraliter habetur *decis. 35. par. 8. recen.*

Tum etiam, quia difficultas cadere solet, ubi adest disensus Principis, in cujus territorio sita sint bona, ex deductis per *eundem Fusar. dicta quest. 408. num. 131. & Bellon. jun. ubi supra,* unde, cum in isto casu alter Princeps non contradixerit, quinimò potius ratum habuerit, atque dictum legitimatum admiserit, hinc difficilè dixi videri, ut in eorum Principum Tribunalibus ex hoc motivo obtineri posset; Quid autem, cessante dicto consensu, sit verius, plenè disputat, hinc indè *Bellon. jun. dicta quest. 4. ad quem relatio sufficiat, dum occasio adhuc non præbuit id practicè, ac formiter disputare.*

Circà tertium quæsitum, an locum habeat dispositio textus in *l. fratres C. de in offic. testam.* de qua latè agunt post antiquiores ab eis relatos *Morlin de legitim. lib. 1. tit. 2. quest. 13. Lucidor. dicto tract. de illegitim. cap. 13. num. 3. & seqq.* probabilior videtur negativa, quoniam hujus legis fundamentum est infamia, & turpitudine resultantes à macula natalium, quæ macula jam abluta est ob plenariam natalibus restitutionem ex *deduct. d. dec. 35. par. 8. rec.*

Quoad quartum, in ordine ad probationem filiationis, stante quod mulier habebat virum; Quamvis ex dispositione textus in *l. miles ff. ad leg. Jul. de adulter. filius susceptus ex muliere uxore præsumatur potius legitimus filius viri, ex deductis per Ror. dec. 409. & 597. par. 5. rec. Surd. dec. 83. Burratt. & adden. decis. 725.* Attamen dixi, quod ista est nulla juris præsumptio, quæ attendenda est in dubio, & ubi ipsi filio ita expedit potius ejus legitimatis; Secus autem, ubi ipsi filio potius expediat, se alterius naturalem esse; Potissimè ubi non agitur de agnitione facta per patrem in præjudicium tertii, neque in bonis, quorum liberam dispositionem non habeat, sed in bonis ejus liberæ dispositionis, ut ità distinguendo ad interpretationem *text. in d. l. miles* plenè deducunt *adden. ad dictam dec. 597. num. 19. & seqq. par. 5. rec. Rot. dec. 8. par. 10. recen.* ubi ad satiætatem concordantes.

Tunc autem istud motivum esse considerabile, quando concludenter constaret, quod Stephanus fuisset falsa opinione deceptus, atque cum erronea credulitate judicasset quod dictus Alphonfus esset ejus filius, ideoque cum eo tanquam tali ita disposuisset, adeo ut intraret infectio dispositionis ratione falsi præsuppositi; Isto autem motivo cessante, dixi quod inane opus esset de hoc agere ob dilemma; Aut enim negabatur quod esse filius illegitimus, & tunc de consequenti resultabat, quod cum eo tanquam extraneo liberè disponi potuit, idèoque cessabant omnes difficultates; Aut affirmabatur, & tunc intrabat obligatio alimentorum, ideoque iste punctus videbatur superfluous.

Ad quintum, an indirecta dispositio facta ad favorem extranei, qui deinde disponderet ad favorem illegitimi, corrueret; Planam esse dixi resolutionem affirmativam, pro dispositionis invaliditate, quando Bulla Pii V. obstaret, adeo ut, cum illegitimo, non obstante legitimatione, disponi non potuisset, quoniam ea, quæ habentur de dispositione directa, locum habent in hujusmodi indirecta, ità expressè ordinata, dum aliàs lex diceretur

tur imposta verbis potius, quam rebus, atque facillimè illa eludi possit, ut in specie disponit ipsamet Constitutio, ac advertitur per *Rotam apud Comitul. det. 74. non fin. repetita post Gio. vagn. dicto conf. 16. lib. 2.*

Verùm difficultas erat, an intraret Bulla; Si enim intrabat, rectè considerabile remanebat, motivum, quod neque indirecta, & mediata dispositio suffragaretur; Sed si non intrabat, nil relevaret de hoc agere, quoniam, dicta Constitutione de medio sublata, obstaculum juris communis jam cessaverat, atque sublatum erat per legitimationem, quam licet factam à Principe laico, dum persona legitumata erat pariter laica, verius est suffragari, quamvis pater esset clericus, ut supra.

Igitur quamvis ad satisfaciendum questis, de præmissis actum esset; Nihilominus, dixi quod videbatur labor quodammodo inanis, dum unicus caute punctus, in eo consistebat, an intraret, nec nè dicta Bulla, quæ juxta subsequenter eius declarationem litteralem, locum habet etiam in patrimonialibus, ac etiam si testandi facultas patri competat de jure communi, quoniam jus speciale in proposito consideratur, in ordine ad ipsum illegitimum, an ejus capacitas sit de jure communi, vel speciali, ut plenè *Lucidor. ubi supra cap. 26.* Ideoque cum dicta Bulla dispositio sit clara, hinc proinde dicti puncti determinatio pendet ab eo, an ea servanda sit in terris Imperii, seu in Principatibus, ac ditionibus aliorum Principum.

Quando autem ista questio tractanda esset in Curia Romana, aliisque Curis Ecclesiasticis, probabilis, pro ejus observantia ubique respondendum videri dicebam, quoniam cum potestas Papæ sit immediatè à Deo, idcirco ejus leges non indigent populorum acceptatione, & usu, sed indistinctè in toto orbe terrarum servandæ sunt, quoties non agatur de legibus, ab eodem latis tanquam Principe seculari temporalis dominii Ecclesiæ.

Ubi verò tractanda esset in Tribunalibus laicalibus ipsorum Principum secularium legitimum; Si de facto usus esset in contrarium, durum, ac fortè desperatum opus dixi mihi videri, id sublinere, ut de facto praticari videmus cum dicta distinctione de Bulla ejusdem Pii V. super forma creandi census, & similibus; Et in his terminis Bullæ Pii IV. de illegitimis, distinguendo terras Ecclesiæ ab aliis habetur apud *Capyc. Latr. decis. 3. & alibi hoc tit.* Ideoque concluderebam, ut videndum esset, qualis esset usus, quem probabiliter credebam esse in contrarium, dum formula legitimationis erat ampla, & continebat etiam bona ecclesiastica, tum expressione, quamvis ageretur de spuris, & incestuosis; Ideoque sine distincta notitia observantia dicti Principatus, dixi quod non de facili judicium dari poterat super hoc puncto, in quo unice consistebat tota controversia, super qua in specie videri posse monui deducta hinc inde per *Lucidor. dicto tract. de illegitim. clericor. cap. 37.*

MELEVITANA

LEGATI

PRO

JOANNE MARIA ATTARDO

CUM

AZZUPPARDIS.

Casu decisus per *Rotam pro Jo. Maria.*

De passiva intestabilitate ejus, qui testato-

rem coegit ad testandum, seu aliàs eum graviter offendit, seu testamentum ex capite dementiæ impugnavit, ut invalida censerentur disposita ad ejus favorem.

SUMMARIUM.

- 1 *Alti series.*
- 2 **F** Impugnans testamentum, an ex eo legatæ vel alia emolumenta consequi valeat.
- 3 Prohibens testari vel cogens ad testandum dicitur indignus aliquid obtinere.
- 4 Afficiens injuria restatorem, dicitur ingratus, & privatur quocumque commodo.
- 5 Creditores legatarij non agunt ad bona legata, nisi precedat agnitio.
- 6 Creditor veniens ex jurebus sui debitoris non habet majus jus, quam ipsemet debitor.

DISC. LV.

FEDERICUS Attardus, de anno 1605. testamentum condidit, in quo hæredes instituit Azzupardos, deindeque de anno 1620. aliud ordinavit, scripto hærede Attardo, hoc autem per Azzupardos cognito, cum minis, ac violentiis, aliisque injuriis testatori illatis, illum coegerunt eodem anno ad aliud testamentum ordinandum ad eorum favorem; Verum Attardus, probatis minis, ac violentiis, obtinuit declarari invalidum hoc posterius testamentum utpotè, per vim, & mertum extortum, mediante sententia Ordinarii canonizata per *Rotam coram Ghislerio prævia decisione sub die 1. Julii 1533.* Cumque victi prætenderent restitutionem in integrum adversus dictam sententiam Rotalem, quæ in rem judicatam transiit fecerat; Commissa causa coram *Panzirolo sub die 16. Januarii, & 29. Maii 1637.* dictum fuit non constare de causis restitutionis in integrum, dictæque decisiones habentur impressæ *dec. 292. cum duob. seqq. par. 8. recen.* Quare sublato ultimo testamento, iidem Azzupardi, convolarunt ad primum eorum favore conditum, curando destruere secundum ex capite, non sanæ mentis testatoris, sed pariter succubuerunt, utliquet ex decisione edita *15. Aprilis 1644. coram Cerro, impress. decis. 265. par. 9. recen.* atque ita finem habuit causa principalis super univèrsa hæreditate.

De anno autem 1650. iidem Azzupardi, seu veterius eorum creditores, novum judicium in partibus instituerunt contra Jo. Mariam, pro assequutione legati, quod in secundo testamento ita valido, ac subsistenti declarato, continebatur, ad ipsorum favorem; Et introducta per appellationem causa in *Rota coram Meltio, sub die 14. Martii 1652.* prodit resolutio hæredi solum informanti favorabilis, legatum scilicet non deberi, ex pluribus fundamentis.

Primò ob impugnationem testamenti, in quo legatum continebatur ex capite dementiæ; Impugnans enim testamentum, atque illius infirmitatem procurans, indignus redditur emolumentum ex eo capere, ob injuriam, quam ita testatori intulisse dicitur, quoties impugnatio percutiat defectum voluntatis, licet secus sit, ubi respiciat illum simplicis solemnitatis, ut expressè disponitur; in *l. post legatum in principio, & S. si pater, & l. Papinianus ff. de his quibus ut indign. l. alia Cod. eodem, ubi Bart. & ceteri Peregr. de jur. jfc. lib. 2. tit. 7. num. 1. & per tot. & conf. 69. sen. 49. num. ult. lib. 5. Gratian. discept. 967. num. 28.*

Secundò quia prohibens aliquem testari, dicitur

De LUCA
De
testamentis
et cat.
CVI
9